

ארבעה אבות פרק ראשון בבא קמא ז.

ובעל חוב דינו צביונאים. במס' גיטין בפרק המוקין (ד' מ:).
וכי סימא קסבר ר"ע כו. אפילו הכי לא גמרינן הקדש מיניה דאיכא
למיפריך מה ל"ב"ח שכן יפה כמו צנוקין שההדיוט הוא נוטל צהדיקו
מן העדיית: **תאמר דהקדש שהורע כמו צנוקין.** ללא שקיל נזק
מילי: **דמניא ר"ע בן מנסאי כו.**

HebrewBooks.org © Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

ז. צרגל ולא בלדס המזיק אלא צאומר הרי עלי מנה וכן משמע צמתני'
דתנא (למקנ דף ט:). נכסים שאין בהם מעילה ואכולהו אצות קאי ואפילו
צנוקין דלארס למאן דאמר מבעיה זה ארס והא דאמר שמואל בשאל
(ב"מ ד' ט:). כי יאכל פרט לנזיק דלא משלם חומש ומשמע הא קרן
תייב היינו מדרבנן וגרלה דשאר
נזקין דפטירי בהקדש גמריי דמקנ'
ומאלס ומזבור דפטיר צו פסולי
המוקדשים וכ"ש הקדש וא"ת הכי
ילפינן שן מכלהו מה לנן שיש הגאה
להיקה וי"ל דיומר ראו להתחייב
אדם המזיק כדים ממזיק ע"י שילוח
צעירה וא"ת רעהו דתנא רחמנא
למה לי הא מוכי יאכל נפקא ר"ע
במסכת מעילה (דף יט). מקיש רחמנא
הקדש לתרומה מה תרומה כתיב כי
יאכל פרט לנזיק אף הקדש כל מילי
דאיכילה ומזיק ליה פטור ולאו דוקא
מידי דאיכילה כדאיתא תמס וי"ל דאי
לאו לאשכחן דפטור מזיק הקדש לא
היה דרשינן מני יאכל פרט לנזיק
אלא למעט חומש לחודיה ואע"ג די
יאכל בתרומה כתיב ושם חייב מזיק
קרן דמנזון דכהן הוא מ"מ מהאי
קרא די יאכל לא נפיק אלא מקרא
אחרתא דהוי כגול צנירו ומזיקו
ומיהו למ"ד (למקנ טו). דאיכא כופר
צרגל לא איתא מכל הני דמה לקרן
וארס וצור דלא משלם כופר צפטס
ראשונה ולצני טרפון דאית ליה
(ספ) כופר שלם צתס נימא:

רבינו חננאל

ר' עקיבא אומר לא בא
בכתי' אלא לגבות לנזיקין
מן העדיית וקל וחומר
להקדש. ודבר ליה כו'
שמעו בן מנסאי. רמי
ליה אביי לרבא, לר'
עקיבא דקתני מיטב שדהו
שלמזיק, והתניא כסף
ישיב לבעלי רבות שיה
כסף. פי' ישיב כל מה
משלם המזיק השבה
היא. בדרייה תלה רחמי'
וכתי' ישיב. ופריך אם
בא המזיק לשלם מעצמו,
כל מה שירצה משלם.
ואם דוחה מלשלם וביד'
גובין ומצויין ממנו, אין
גובין אלא מיטב. ודייק
רב עולא מדרתי' ישלם
שי"מ על כרחו. ואקשו
עליה מי כתיב ישלם,
אדרבה ישלם מרעה
משמע פי' מאכילין אותו
מעשר עני עד מחצה,
אם הוולו נכסיו משום
דחזיק לובוני מאכילין
אותו מעשר עני עד שיטור
שאין דרך לולו יתר מיכן.

בריש פירקין דשור שנגח [ארבעה
ומשה]: **משלם נזק שלם.** וקדריש
ליה לרעהו הכי שור של רעהו הוא
דכי הוי מזיק תס לא משלם אלא חצי
נזק אבל אי מזיק שור של הקדש
משלם מזיק נזק שלם ואפילו תס
וקאמר ר"ע דשקל הקדש שיעור דמי
שורו מעדיית קרקעות של מזיק:
דלמא דר"ע צנוקין קרקעות של מזיק:
משלם ליה מזיק אלא יצורית הואיל
והוא כעדיית דניזק דמודה ר"ע לר'
ישמעאל דאמר מיטב שדהו של נזיק
ועדיית דקאמר ר"ע עדיית דניזק
קאמר ולא חמי לאפלוגי עליה אלא
בהקדש: **וצלוגא דר"ש בן מנסאי**
ורבנן פליגי. דמשמיה ר"ע לרבי
ישמעאל דלא איירי אלא צהדיקו
אבל צנוקי הקדש פטור ליה ואמי
ר"ע לפלוגי עליה: **א"כ מאי לא צא**
כהוב. דמשמע דנקרא גופיה פליגי
דלא צא הכתוב להכי אלמא צהדיקו
נמי פליגי: **ועוד מאי ק"ו להקדש.**
הואיל ומן העדיית דקאמר ר' עקיבא
אניק קאי ולאקולי אמת דיהיב ליה
מזיק מוצורית מאי ק"ו להקדש
גריעותא הוי ולר"ע יפה כמו דהקדש
צנוקין דאמר דאפילו הוי מזיק תס
שקיל הקדש נזק שלם ונפקא ליה
מרעהו: **ועוד.** תניא צהדיא דמן
העדיית דקאמר ר"ע אמזיק קאי:
ישיב כסף ישלם ר"ע לצנוק דהוה ליה
למיכתב בעל הצור ישלם כסף לצנוק
ישיב דתנא רחמנא למה לי הואיל
וכבר כתיב ישלם לרבות כל השבות:
מבעסו. אי משלם ליה מזיק נזקו
מדעתו דלא אטרחיה לנזקו עליו
צ"ד שקיל סובין אבל אם אינו רואה
המזיק ישלם נזקו לנזק אלא צ"ד
דהיינו בעל כרחו אינו משלם אלא
כסף: **דיקא נמי.** דגבי מיטב כתיב
ישלם דמשמע ישלם בעל כרחו: **ישולם.** משמע על ידי אחרים צ"ד
יורדין לנכסיו דמזיק אבל ישלם משמע נמי מדעתו: **אלא אומר אביי.**
לא משכתת מירוצא להני קראי אלא כדמר כי האי גוונא דתראה
רבה להך דתניא כו': **מי שהיו לו שדות צפים וצמחים.** שיה מאתים
זו ותנן צמכתת פאה (פ"ח מ"ח) מי שיש לו מאתים זו לא יטול
לקט שכהה ופאה ומעשר עני דלאו עני הוא ונמנא גזול עניים הוי
לו מאתים זו חקר דינר ונתנו לו שיה אלף זו צבת אחת הרי
זה יטול זה יש לו צמים שדות וצמחים שיה מאתים זו אבל אינו
מונא למכור מאכילין אותו מעשר עני עד מחצה שיה מאה זו
וקרקעותיו ימכור צמחה זו דטפי מפלגא לא ויילי לעולם והרי יש
לו מאתים זו: **והוי צה מר.** והיינו רבה: **אפילו טובה נמי ליספו**
ליה. שהרי עכשיו אין שיה מאתים זו ותנן (ספ) הוי לו
מאתים זו חקר דינר אפילו נתנו לו שיה אלף זו צבת אחת יטול:
אפילו
אמרת וכו' ועל מדת חסידות לא הוו פליגי רבנן וצלוה הכי נריך לפרש תמס כן: **מי**
שהיו לו בתים בו'. לא מיירי צמחים שדר
ציה דהא תנן צמכתת פאה (פ"ח מ"ח) אין מחייבין אותו למכור ביתו וכלי תשמישו:
אי דאייקור ארעתא אפילו פורתא נמי לא יספא ליה. אף על גב שאינו מונא ליתן עליהם מאתים זו לא יטול כלל לפי שגרס לעצמו
ופשע דלא הוי ליה למיעל ולמיפק אזוי אבל אם לא פשע אפילו שוות יותר ממאתים זו יכול לטול קודם שימכור צמחות
משויין רבז אלפס מפרש בעשיר ועד מחצה היינו [א] עד שימנא שיקנה אותם לכל הפחות צמחי דמיתן וגרסינן צמח הכי אילימא
דויל ארעתא דכ"ע ודידיה נמי זל צהדייהו אפילו פורתא נמי לא יספא ליה פירוש אפילו הוולו כל כך שאפילו התמחה לא יתנו לו
לא יספא ליה כיון דזל ארעתא דכ"ע ושוות מאתים זו אף לפי הוול אלא דאייקור כ"ע אפילו טובא נמי ליספו ליה פי' אפילו מונא
שימנו

(א) למקנ ט: גיטין מט,
(ב) למקנ ט: ד: ערכין
(ג) א [שמות כא],
(ד) בס"א: מיטב.

תורה אור השלם

1. פי' יבער איש שדה או
כרם ושלח את בעירו
ובער בשדה אחר מיטב
שדהו ומיטב פרמו
ישלם: שמות כב ד
2. בעל הגור ישלם כסף
ישיב לבעליו והמות יהיה
לו: שמות כא לד

הגהות הגר"א

[א] הו"פ ד"ה א"י ח"ע
מתנה היינו כו' מ"ח
ורמזים מפרש ש"ס
דמיתן ממע וכן פורמא
טובה ממח:

מוסף רש"י

איכא למיפריך. כלומר
אפילו כתיבה ליה כי
לא ילפינן הקדש מיניה,
דאיכא למיפריך מה לבעל
חוב שיהו הדיוט דיהא
הוא דלשקול צעדיית, שכן
יפה כרחו צנוקין. שן
יפה הכתוב כמו צנוקין
שפתי מייב צנוקין (גיטין
סח). משלם נזק שלם.
ודריש רעהו הכי, רעהו
הוא דמשלם חצי נזק,
אבל להקדש נזק שלם
ולגבי הזק הקדש דריש
הכי, לרעהו הוא דמחייב
אבל הקדש שהיזיק פטור
לר"ע דריש
כ"ש) חזקתא ליה, מאי
דוחקין דלוקמת פלוגא
דרשא בשומא דניזק ומזיק,
דלמא לגבות מן העדיית
דקאמר ר"ע נמי מעדיית
דניזק קאמר, דהוא יצורית
דמזיק כ"י ישמעאל,
ואמנא לא פליגי עליה אלא
ב"ק להקדש, דרי' ישמעאל
לא ספירא ליה דר"ש בן
מנסאי (סח). אם כן, דלא
פליגי עליה דרישא, מאי
לא בא הכתוב. דקאמר,
דמשמע לא צא לך אלא
לך (סח). ועוד. אי ר"ע
קולא קאמר לגבי מזיק
כתיב ישמעאל, מאי קל
והומר להקדש. דקאמר,
הואיל וקולא הוא הדין מני
למכור וק"ו דמקלעין נמי
גבי הקדש (סח). תניא
בהדיא, לגבי עקיבא
צמתיק שיימני (סח).